

Turinys

<i>Įžanga</i>		7
<i>Lietuviško leidimo įvadas</i>		9
PIRMOJI DALIS	Pralaimėjimas kaip mokymosi pagrindas	10
ANTROJI DALIS	Vadovavimo koncepcija	25
TREČIOJI DALIS	Struktūra. <i>Verbundene Waffen</i> ir <i>Kampfgruppen</i>	79
KETVIRTOJI DALIS	Lyderystė	125
PENKTOJI DALIS	Kareiviai, komandos ir parengimas	163
ŠEŠTOJI DALIS	Bendrosios vertybės, moralė	202
SEPTINTOJI DALIS	Mūšio lauko realybė. Overlonas, 1944 m.	209
AŠTUNTOJI DALIS	Apmąstymai ir išvados	236
DEVINTOJI DALIS	Epilogas	243
<i>PRIEDAS: Absoliutus ir sąlyginis efektyvumas mūšio lauke</i>		249
<i>Bibliografija</i>		255
<i>Padėkos</i>		259

mūšio dalyviams, todėl būtina nuolat mokytis, taip pat pripažinti klaidas, išdrįsti iš jų pasimokyti. Nėra žmonių, kurie nedarytų klaidų.

Pastaraisiais metais JAV išleistose knygose apie vadybą galima rasti įdomių idėjų ir teorijų apie šiuolaikinį vadovavimą. Tvirtinama, kad tai visiškai naujos išvalgos, tačiau neatsižvelgiama į tai, kad Vokietijos sausumos kariuomenė tarpukariu sukūrė vadybos koncepciją, atsakančią į daugelį šiandien kylančių klausimų vadovavimo ir organizavimo srityse. Ta vadovavimo koncepcija verta pasidomėti. Ji buvo ne tik grįsta akademinė teorija, bet ir išmėginta sunkiose kovose, tad pasirodė esanti itin sėkminga. Kadangi įmonių ir kariuomenės funkcionavimas turi daug panašumų, ši knyga rekomenduojama ir karininkams, ir verslo pasaulio vadovams.

Generolas leitenantas Hansas Couzy (1940–2019),
buvęs Nyderlandų karališkosios sausumos kariuomenės vadas

Lietuviško leidimo įvadas

Senajo žemyno, Europos, istorija yra sunkių ir alinančių karų istorija. Ne išimtis ir vokiečių tauta, kuri per keletą laimėjimų ir pralaimėjimų šimtmečių sukūrė išskirtinę karinę doktriną, pasižyminčią pažangiu lyderystės modeliu. Knygoje „Auftragstaktik. Vokiečių karybos taktika“ (angl. *The German Way of War: A Lesson in Tactical Management*) analizuojami Prūsijos ir Vokietijos XIX–XX a. kariauti mūšiai bei atskiros kampanijos, kuriuose pritaikytas *Auftragstaktik*, arba tikslinis, vadovavimas, kuomet žemesnės grandies vadams suteikiamas lankstumas ir pasitikėjimas patiems pasirinkti būdus aukštesniosios grandies vado sumanymui įgyvendinti, išskiria žymiai didesniu vokiečių kariuomenės efektyvumu bei sėkme siekiant pergalių nei su ja kariavę kur kas didesniais resursais disponavę priešininkai. Būtent pagal šią koncepciją puikiai parengtas vokiečių karys galėjo veikti lanksčiai ir išradingai, taikydamasis prie nuolat besikeičiančios padėties mūšio lauke.

Vokiečių tautinį charakterį atspindintis *Auftragstaktik* vadovavimo būdas, skiriant ypatingą dėmesį iniciatyvumui, lyderystei ir lankstumui pritaikant prie bet kokios situacijos, aktualus ir šiandien. Kalbant apie Lietuvos kariuomenę, kuri niekada negalės pagrįsti savo pergalių prieš potencialų priešininką kur kas didesniais resursais, ši knyga įvairių grandžių vadams atveria kelius, kaip sėkmę mūšio lauke užsitikrinti daug pažangesniais būdais – per modernų valdymo ir vadovavimo modelį, pasitikėjimu grįstą lyderystę ir tikslingą turimų resursų panaudojimą juos tausojant.

Knygoje taip pat aptariami vokiečių ir Vakarų sąjungininkų karininkų bei puskarininkų rengimo skirtumai, rezervo rengimo sistemos, išmokyti pamokų procesai, mišrios ginkluotės panaudojimo principai formuojant kovines grupes, taip pat skiriama dėmesio psichologijai, bendrystės jausmo ugdymui, pateikiama daug pavyzdžių iš tikrovėje vykusių mūšių. Galiausiai aprašomos tokios vokiečių karybos taktikos kaip *Hutiertaktik*, *Schwerpunkt*, *Stosstruppen*, *Blitzkrieg* ar *Stellungskrieg*. Visi šie procesai ir taktikos vėl aktualūs šiandien analizuojant ir mokantis iš šiuo metu vykstančių karinių konfliktų.

Lietuvos kariuomenės vadas generolas Valdemaras Rupšys

Personalas	Bendra vizija. Ko tikimasi iš karių? Atranka. Mokymo ir tobulinimo programa. Komandos ir komandinės veiklos efektyvumas. Psichologiniai ir socialiniai individų bei grupių aspektai. Grupės formavimas ir telkimas.
Įgūdžiai	Žinių, įgūdžių ir požiūrio reikalavimai. Reikiamų įgūdžių įtraukimas į mokymo ir tobulinimo programas. Įgūdžių ir tobulinimo programų atnaujinimas keičiantis situacijoms.
Stilius	Bendra lyderystės vizija. Karininkų ir puskarininkų atranka. Karininkų ir puskarininkų mokymo bei tobulinimosi programa. Aukštesnių laipsnių suteikimo sistema ir reikalavimai. Valdžia ir autoritetas pavaldinių atžvilgiu. Profesionalumas. Pasitikėjimas. Disciplina. Pagarba.
Vertybės	Bendruomeniškumo jausmas. Moralė.

Šios knygos tikslas – padėti susidaryti aiškų vaizdą apie tai, kaip buvo organizuojamos sausumos kariuomenės, paaiškinti geresnius vokiečių sausumos kariuomenės pasiekimus mūšio lauke. Tarpusavyje lygindami vokiečių, britų ir amerikiečių požiūrius, pasakojame, kaip viskas vyko tikrovėje, pateikiame daugybę pavyzdžių iš mūšio lauko. Taip ketiname išnagrinėti ir teorijos, ir praktikos klausimus.

Tikimės, kad knygos pabaigoje skaitytojas pritaris garsiam olandų futbolininkui Johanui Cruyffui, kuris pasakė: „Tai pamatyti galima tik tada, kai supranti, ką matai.“

ANTROJI DALIS

Vadovavimo koncepcija

Šiame skyriuje aptarsime įvairių sausumos kariuomenių uždavinius, vizijas ir vadovavimo koncepcijas. Pavyzdžiui, kokiomis koncepcijomis vadovautasi, ar tos koncepcijos buvo logiškai ir nuosekliai išplėtos, ar perkeltos į visus organizacijos elementus? Nagrinėsime, ar vadovavimo koncepcija atitiko mūšio lauko reikalavimus, ir kaip ji veikė praktiškai. Taip pat pakalbėsime apie vadinamąjį „mūšio koncertą“, t. y. aspektus, į kuriuos reikėtų atsižvelgti susidūrus su priešu.

2.1 Įvadas

Vokiečiai, tiksliau – prūsai, savo doktriną sukūrė remdamiesi XIX a. kovų patirtimi. Vėliau, to paties amžiaus pabaigoje, jie suformulavo *Auftragstaktik*, arba decentralizuoto vadovavimo principus. Tai buvo ryškus kontrastas ankstesnei *Befehlstaktik*. Pastaroji rėmėsi planais ir įsakymais iš viršaus, o *Auftragstaktik* – aiškiai suformuluotais tikslais („ką ir kada turėtume pasiekti“), tačiau būdas pasiekti tuos tikslus iš esmės turėjo būti sprendžiamas mūšio lauke veikiančio vado nuožiūra („kaip mes ketiname pasiekti šiuos tikslus?“). Žinoma, jei kalbėtume apie *Auftragstaktik*, čia taip pat egzistavo tam ribas nustatanti sistema, vadinamoji doktrina, kuri buvo svarbus privalomas elementas. Toks „ką“ ir „kaip“ atskyrimas pasitarnavo kuriant lankščią organizaciją su atsakomybės ir įgaliojimų paskirstymu, reikšminga savireguliacija ir lankstumo lygmeniu. Kitaip tariant, *Auftragstaktik* akcentavo uždavinį, kurį reikėjo bendrai atlikti (orientavimasis į tikslą, o ne į įsakymą). Laikantis šio požiūrio, mūšyje veikiantiems

kariniams vienetams buvo suteiktas labai didelis savarankiškumas, iš jų nereikalauta nuolat laikytis detalių planų. Iš dalinių taip pat tikėtasi didelio lankstumo, kad jie galėtų žaibiškai reaguoti į mūšio lauke atsiradusias galimybes ir kilusias grėsmes. Tai buvo svarbu, nes remiantis formule „poveikis = masė × greitis“, kuo greičiau veikiama, tuo didesnis poveikis, tuoj pat panaudojant mažiau pajėgumų (masės).

Tuo tarpu griežtai centralizuotoje sprendimų priėmimo sistemoje tarp veiksmo ir reakcijos susidaro gana ilgas laiko tarpas (greitis), todėl norint pasiekti pergalę (poveikis) mūšyje reikia daug daugiau masės (pajėgumų). Tai aptarsime kituose skyriuose. Prūsams ir vokiečiams plėtojant *Auftragstaktik*, be decentralizacijos buvo išskirta keletas kitų esminių elementų:

- Akcentuojama komanda ir socialinis sutelktumas komandos viduje, todėl iš tikrųjų komandoms galime priskirti bet kokio tipo kovinį vienetą.
- Didžiulis dėmesys teiktas komandų bendradarbiavimui ir tarpusavio sąveikai.
- Akcentuota karininkų ir puskarininkų lyderystė. Puskarininkiai laikyti be galo svarbiu vadovujančiu elementu.

Vienas išskirtinių koncepcijos bruožų – akcentuotas kovinių vienetų savarankiškumo ir tarpusavio sąveikos derinys. Prūsai sugebėjo išvystyti galingą koncepciją, kurią geriausiai išreiškė vadinamosios kovinės grupės (vok. *Kampfgruppen*). Plačiau apie tai kalbėsime trečiojoje dalyje.

1866 m. Prūsijos–Austrijos karo ir 1870–1871 m. Vokietijos–Prancūzijos karo laikotarpiu *Auftragstaktik* davė įtikinamų rezultatų, nors šie karai ypač puikiai pademonstravo, kad būtina tinkamai parngti žemesnio lygmens karius susidoroti su jų naujomis pareigomis bei įgaliojimais.

2.2 Pirmasis pasaulinis karas

Pirmasis pasaulinis karas labai skyrėsi nuo ankstesnių. Tiesa, Vakarų fronte *Auftragstaktik* iki galo neišryškėjo, nes sausumos

kariuomenės įstrigo apkasų purve. Itin statiškas apkasų karo pobūdis nesuteikė galimybių manevriniam karui, kurio tikėjosi vokiečiai, o štai Rytų fronte karas buvo labai dinamiškas. Po lėtos ir vangios pradžios vadovaujant generolui Maximilianui von Prittwitzui, kovos veiksmai įgavo pagreitį. Tai nutiko tada, kai vadovavimo vadžias perėmė Erichas Friedrichas Wilhelmas Ludendorffas ir Paulas von Hindenburgas, vis dažniau taikantys *Auftragstaktik* principą. Kitaip nei von Prittwitzas, Ludendorffas su von Hindenburgu gebėjo derinti naujas technologijas su *Auftragstaktik* koncepcija. Tai lėmė labai sėkmingus ir būdingus puolimus su giliais prasiveržimais ir plačiais apsiautimais, kurie Rytų fronte pasikartos ir Antrajame pasauliniame kare – 1941 ir 1942 m.

Vakarų fronte didžiausias apkasų karo iššūkis buvo ne tiek pralaužti frontą, kiek sėkmingai išplėtoti susidariusią prasilaužimo vietą. Net jei frontas būdavo pralaužtas, pėstininkams ir artilerijai buvo sunku judėti klampia vietove, todėl puolimai ir tiesiogine, ir perkeltine prasme buvo pasmerkti „mirtinai nukraujuoti“. Tankų sukūrimas buvo vienas iš šios problemos sprendimo būdų. Naujos kovos mašinos turėjo užtikrinti, kad puolimo tikslai bus įgyvendinti. Tačiau turėjo praeiti nemažai laiko, kol techniniu požiūriu tankai tapo gana patikimi. Iki tol pėstininkams tekdavo pagrindinė našta pralaužiant gynybos linijas ir įsitvirtinant naujai užimtoje vietovėje.

Kol britų ir prancūzų sausumos kariuomenių vadovybė savo pėstininkus mesdavo į įprastines masines frontalias atakas ir patirdavo siaubingų nuostolių, vokiečiai kruopščiai analizavo, kaip prasilaužti pro gynybines linijas. Galiausiai buvo sukurta nauja puolimo taktika – *Hutiertaktik*, pavadinta 1917 m. Rusijoje kovojo vokiečių 8-osios armijos vado generolo Oskaro von Hutiero pavarde. Vyriausioji vokiečių sausumos kariuomenės vadovybė pavedė von Hutierui išbandyti naujai sukurtą taktiką, kad būtų išeita iš pozicinės aklavietės, susidariusios prie Rygos. Šis miestas dvejus metus laikėsi, nors buvo apgultas. Visų nuostabai, naujoji taktika pasiteisino, ir Ryga buvo užimta per dvi dienas. Nuo tos akimirkos *Hutiertaktik* tapo oficialiu naujosios taktikos pavadinimu (15:172/173 ir 41:2-5).

Britai investavo į technologijas, t. y. į tankus, o vokiečiai – į žmones. Jie naudojo specialiai apmokytus ir sunkiai apginkluotus padalinius – šturmo būrius (vok. *Stosstruppen*), kurie ir įgyvendindavo *Hutiertaktik*. Šie padaliniai buvo nedideli ir veikė savarankiškai, infiltruodamiesi į priešų linijas konkrečiuose svarbiausiuose taškuose (vok. *Schwerpunkte*), esančiuose „niekieno žemėje“. Šturmo būriai galėjo prasiskverbti į užnugarį, nutraukti ryšių linijas, sunaikinti priešų artilerijos pozicijas. Šie kariai mokyti kovoti nedidelių, autonomiškai veikiančių grupių sudėtyje ir plėtoti sėkmę. *Hutiertaktik* dar labiau nei *Auftragstaktik* reikėjo savarankiško padalinių vadų mąstymo. Šturmo būrių kariai dažnai savo nuožiūra priimdavo sprendimus (2:191).

Kitas naujas puolimo metodas – puolimas apkasų kare (vok. *Angriff im Stellungskrieg*) – buvo glaudžiai susijęs su *Auftragstaktik* koncepcija. Kareiviams ir jų vadams suteikta galimybė patiems priimti sprendimus, nelaukiant aukštesnio lygmens vadų įsakymų ar tiesioginio jų įsikišimo. Be *Hutiertaktik*, vokiečiai plėtojo ir gynybos taktiką, siekiant sukurti vadinamąją elastingą gynybą. Iš fronte kovojančių jaunesniųjų karininkų, kurie dažnai turėdavo priimti svarbius sprendimus greitai besikeičiančiose situacijose, nesitariant su savo vadovybe, tai reikalavo nemažai iniciatyvos ir kūrybiškumo. Svarbu pabrėžti, kad tai nebuvo tik konceptuali idėja. Kaip ir buvo galima tikėtis iš vokiečių kariuomenės, karininkai ir kareiviai išsamios mokymo programos pagalba buvo kruopščiai supažindinti su naujausiais puolimo ir gynybos būdais.

Vokietijos sausumos kariuomenė buvo vienintelė, tinkamai reagavusi į Pirmojo pasaulinio karo mūšių keliamus iššūkius ir teikiamas galimybes pritaikant savo doktriną, taip pat karininkų žinias ir įgūdžius. Be to, vokiečių sausumos kariuomenės vadovybė suteikė teisę priimti sprendimus žemiausiam lygmeniui – mūšio lauke veikiantiems smulkiems padaliniams (45:205/206).

Taip vokiečiai sklandžiai pritaikė savo doktriną prie Vakarų fronto realybės. Šiame karo veiksmų teatre gana anksti atsakyta mėginimų stiprinti centralizuotą valdymą. Apkasų karo pragare gimė kitokio

tipo kareivis, kuris, reaguodamas į mūšio baisumus, tapo kūrybingas ir nepriklausomas. Jis taip pat buvo gerai pasirengęs. Už bazinį naujokų parengimą atsakingi vokiečių puskarininkiai (vok. *feldwebel*) gavo užduotį pratybas paversti kuo labiau atspindinčiomis mūšio sąlygas, kad kareiviai priprastų prie dezorientuojančios karo prievartos ir, kas svarbiausia, išvengtų žaibiškai plintančios panikos. Pavyzdžiui, jie mokėsi išgyventi mažomis grupėmis „niekieno žemėje“, kai nėra vadovavimo ir išorinių įsakymų. Jiems išgyventi padėjo jų pačių moralė ir padėties vertinimas. Tokio tipo kareiviams reikėjo visiškai kitokio vadovavimo būdo, jei jo apskritai reikėjo (32:149).

2.3 Keičiasi žaidimo taisyklės

Ko gero, geriausias naujosios vokiečių taktikos Pirmajame pasauliniame kare aprašymas pateiktas ne oficialiame pranešime, o žinomo italų rašytojo Alessandro Baricco romane „*Questa Storia*“. Kūrinio veiksmas rutuliojasi 1917 m. Šiaurės Italijos fronte, kur austrai ir italai trejus metus buvo atsidūrę pato situacijoje. Romane kuopos paramedikas pagrindiniam knygos personažui aiškina, kas įvyko prieš dvi dienas Kaporeto mūšyje. Čia aklavietė išsisprendė. Visas frontas sugriuvo per aštuonias valandas nuo vokiečių šturmo būrių dislokavimo. Daugiau kaip 300 000 italų pateko į nelaisvę, o dar 300 000 pabėgo:

„Jis man paaiškino du puolimo dėsnius, kurių reikėjo laikytis atliekant kiekvieną puolimo manevrą. Pirmasis buvo toks pat senas, kaip ir karybos menas. Būtina užimti aukščiausius taškus, leisiančius dominuoti vietovėje. Tai buvo ne tik strateginis, bet ir pamatinis principas, kurį ne kartą patvirtino aukštesnėse statomos tvirtovės, iš kurių galima stebėti kiekvieną priešų judesį. Antroji neabejotinai logiška taisyklė nurodė, kad reikia judėti mažais kariniais vienetais kuo platesniu frontu. Tai padeda išvengti rizikos prarasti toli priekyje atsidūrusius dalinius, kurie, atsiskyrę nuo likusių junginių, būtų pasmerkti. Pirmiausia jie būtų atkirsti nuo tiekimo linijų, o tada neišvengiamai apsupti. Šio samprotavimo logikos nebuvo galima

paneigti. Tai buvo taisyklės, kurias vokiečiai puikiai žinojo ir netgi, galima sakyti, aktyviai prisidėjo prie jų sukūrimo. Tačiau 1917 m. spalio 24 d. jie puolė nepaisydami taisyklių. Galima sakyti, elgėsi priešingai. Nekreipdami dėmesio į aukštumas, jie skverbėsi slėniu, kur gynyba buvo silpnesnė, o gynėjai mažiau budrūs. Tai darė pasitelkdami mažus šturmo padalinius, kuriems buvo duotas anksčiau neišivaizduojamas įsakymas: prasiskverbti pro priešo linijas ir nesustoti, nors grėstų pavojus prarasti ryšį su pagrindinėmis pajėgomis, bei savarankiškai priimti sprendimus dėl judėjimo ir kovos veiksmų. Idėja – skverbti į priešo linijas kaip termitams, besibraunantiems ten, kur mediena minkščiausia. Tada jie įsiverždavo į priešo linijas, iš ten pasiekdavo aukščiausius taškus ir gynyba neišvengiamai subyrėdavo. Būtent taip ir nutiko.“

Tai pats iškalingiausias mums žinomos *Hutiertaktik* aprašymas, kurią įgyvendino šturmo būriai. Čia pateikiamas pats tikriausias prūsų ir vėliau vokiečių sausumos kariuomenių veikimo principas: nepaisyti galiojančių taisyklių, pasikliauti savarankiškai veikiančių padalinių ir atskirų kareivių išradingumu bei atkaklumu. Tad *Hutiertaktik* iš tiesų pakeitė žaidimo taisykles. Jos psichologinis poveikis buvo didelis. Baricco rašo, kad „niekas negalėjo suprasti, kas vyksta, kai vokiečių karininkas su revolveriu rankoje išniro už mūsų nugarų. Su keturiais ar penkiais savo vyrais jis užkopė iš apačioje esančio slėnio.“ 268 italų karių pasidavė. Jie negalėjo susitaikyti su pasikeitusiomis žaidimo taisyklėmis. Juk priešas visada turėjo būti priešais, išsidėstęs kitoje fronto linijos pusėje, o ne už nugarų.

Šturmo būrių veiksmai suteikė svarbių žinių, kaip nepriklausomai veikiantys kariniai vienetai (įskaitant pavienius asmenis) gali veikti ekstremaliose situacijose, nepuldami į visišką betvarkę. Sėkmės raktas buvo tinkamas parengimas, taip pat savitarpio pasitikėjimo ugdymas. Vis dėlto nors naujoji *Hutiertaktik* 1918 m. ir lėmė lokalias pergales, ji negalėjo paveikti strateginės realybės. Vis didėjantis materialinis Sąjungininkų pranašumas tais pačiais metais lėmė Vokietijos kapituliaciją. Po Pirmojo pasaulinio karo, kaip ir po 1806 m. patirto

pralaimėjimo prie Jėnos, vokiečiai kruopščiai išanalizavo savo veiksmus. Analizė vėl leido padaryti naujų išvaidų, kurios praktikoje pritaikytos tarpukariu.

Britų sausumos kariuomenė. Suklaidinta savo pačios sėkmės

To laikotarpio britų sausumos kariuomenė buvo imperinė struktūra ir sėkmingai sergėjo visą imperiją. Visi karai, išskyrus Pirmąjį pasaulinį, buvo vadinamieji „mažo intensyvumo konfliktai“. Kitaip tariant, daugiausia vietinės reikšmės. Todėl prasidėjus Antrajam pasauliniam karui britų sausumos kariuomenės vadovybė neturėjo bendros vizijos ar doktrinos. Britų pajėgos buvo išsibarsčiusios po visą pasaulį ir dažnai pritaikydavo prie vietos sąlygų, tad bendros vizijos ar doktrinos kūrimas galėjo atrodyti netgi neracionalus. Britų sausumos kariuomenėje už bet kurios vizijos ir doktrinos kūrimą, taip pat kareivių parengimą buvo atsakingi atskiri pulkai. Žinant, kad britai buvo įpratę kariauti lokalinuose karuose, manyta, kad visai kariuomenei sukurta vieninga doktrina gali būti naudinga tik iš dalies. Pirmąjį pasaulinį karą britai vertino kaip itin „brangiai kainavusią kelionę“ žemyne. Vis dar ginami stipraus karinio jūrų laivyno, jie neketino antrą kartą veltis į karą Europoje. Pirmasis pasaulinis karas nepakeitė britų sausumos kariuomenės uždavinio, kuris ir toliau liko orientuotas į imperiją. Manyta, kad prieš šimtmečius sukurtos doktrinos bei taktikos vis dar efektyvios imperijoje. Net žinojimas, kad jos ne taip gerai suveikė žemyniniame karo veiksmų teatre, britų veikiausiai netrikdė. Pirmajame pasauliniame įgyta patirtis neprivertė nuodugnai išanalizuoti, iš esmės permąstyti ar keisti savo ginkluotųjų pajėgų doktrinos, taktikos, struktūros, verbavimo, atrankos, mokymo ir vadovavimo modelių. Veikiausiai tai lėmė šalies nugalėtojos Pirmajame pasauliniame kare statusas, kurį tam tikru mastu dar labiau sustiprino britų visuomenės struktūra. Karo metu vyresniųjų karininkų sluoksnis

už fronto linijos apskritai gyveno gana ramiai. Mirtis ir sužeidimai „palikti“ jaunesniems karininkams ir žemesniųjų klasių atstovams.

Vis dėlto reikėtų pabrėžti, kad britai daug labiau tausoją savo karių gyvybes nei prancūzai. Galiausiai jie sukūrė tanką, kad ištrūktų iš aklavietės Vakarų fronte. Tas faktas, kad britai iš Pirmojo pasaulinio karo išėjo kaip nugalėtojai, sustiprino įsitikinimą, kad jų doktrina ir organizacija yra universali, todėl visiškai tinkama bet kokiam būsimajam karui. Jie sumenkino *Hutiertaktik* ir šturmo būrių pergales, jas priskirdami vokiečių elitiniams padaliniais. Taip, kaip ir Antrajame pasauliniame kare vokiečių pergalės aiškintose išimtinai elitinių tankų dalinių veiksmis. Britai nesuvokė, kad laikotarpiu tarp dviejų pasaulinių karų *Hutiertaktik* dermėje su nauju požiūriu į vadovavimą bei organizavimą turėjo tapti Reichsvero norma, o vokiečių kario parengimo kokybė ir profesionalumas grįstas universalia, plačiai taikoma ir gerai apgalvota *Auftragstaktik* filosofija. Britai ne tik nesuprato šios filosofijos, bet net po Antrojo karo neskyrė jai daug dėmesio. Tai buvo brangiai kainavusi saviapgaulė.

Tarpukariu dideliu vokiečių žingsniu į priekį tapo minėto puolimo taktikos sujungimas su tankų judrumu ir ugnies galia. Pėstininkams atsirado galimybė efektyviai veikti kartu su tankų daliniais. Šiuos veiksmų modelius vokiečiai išstobulino į galingą tankų atakos taktiką. Tankai, lydimi šarvuočiuose vežamų mechanizuotųjų pėstininkų (vok. *Panzergradiere*), įvykdydavo prasilaužimus, kurie galėjo būti panaudojami sėkmei plėtoti. Prieštankiniais ginklais aprūpinti pėstininkai gindavo puolančius tankus ir įsitvirtindavo užkariautoje vietovėje kritinėse pozicijose. Naujas ir esminis skirtumas nuo Pirmojo pasaulinio karo taktikos buvo tai, kad puolant daugiausia dėmesio skirta ne prieš artilerijai, kuri iki tol buvo pagrindinis taikinys, sunaikinti, bet prieš vadinamąjam C3I potencialui (vadovavimo, kontrolės, ryšių ir žvalgybos, angl. *Command, Control, Communications*

and Intelligence) likviduoti. Šį pajėgumą galima prilyginti prieš smegenimis ir nervų sistemai. Jei pavyksta jį pažeisti ar sunaikinti, pasipriešinimas žlunga. Nereikėtų pamiršti, kad visos to meto sausumos kariuomenės – prancūzų, britų, sovietų ar vokiečių – ieškojo savo „sidabrinės kulkos“ – geriausio tankų panaudojimo būdo mūšio lauke. Vokiečiams pasisėkė, kad kelios vertingos koncepcijos ir idėjos buvo susietos pačiu tinkamiausiu momentu. Tai sudarė galimybę atsirasti „žaibo karui“ (vok. *Blitzkrieg*).

2.4 Chaoso filosofija

Reikia suprasti, kad vokiečiai į karybos koncepciją žvelgė iš kitokių pozicijų nei jų oponentai. Beveik visų kitų šalių kariuomenėms, su kuriomis vokiečiai susidūrė XIX ir XX a. karuose, pagrindinis uždavinys buvo užvaldyti mūšio lauką. Jos siekė valdyti sudėtingą mūšio koncertą, stengėsi kariauti remdamosi centralizuoto vadovavimo ir vadovaujančių štabų suplanuotomis gairėmis. Taigi, buvo paklūstama prigimtiniam instinktui kontroliuoti aplinką, ją formuoti pagal iš anksto apibrėžtas idėjas. Tokiu atveju karo strategas geriausiai jaučiasi susidūręs su linijiniu ir statišku prieš frontu, kurį galima pulti iš anksto pasirinktose vietose iš anksto apskaičiuotu karių skaičiumi bei numatytais ištekliais. Pirmojo ir Antrojo pasaulinių karų laikotarpiu Sąjungininkams idealus mūšis buvo tarsi matematikos pratimas, kuriame reikalingas sviedinių kiekis ir optimalus sausumos kariuomenės dalinių derinys fiziškai triuškina priešą tam tikrame fronto taške. Tačiau kuo chaotiškesnis, kintamesnis ir „tamsesnis“ buvo mūšis, tuo greičiau Sąjungininkai prarasdavo įvykių kontrolę, o tai kartais sukeldavo pačią tikriausią paniką. Dėl centralizuotos vadovavimo struktūros, kurios daugiau ar mažiau laikėsi visi šalių sąjungininkų karinių vienetų vadai, pavaldiniai dažnai klausdavo savo vado: „Ką man daryti?“ Ir tai nutikdavo situacijose, kuriose atsirasdavo galimybė efektyviai veikti vadovaujantis savo galva. Vyresniųjų vadų atsakymai dažnai būdavo neadekvatūs arba pasyvūs, nes jiems nebuvo žinoma tikroji padėtis mūšio lauke.